

EESTI DEVONI STRATIGRAAFILINE SKEEM

STRATIGRAPHICAL CHART OF THE DEVONIAN OF ESTONIA

Viimase aastakümne jooksul on Eesti ja seega ka Liivimaa devoni stratigraafiline liigestus (tabel 2) mõnevõrra muutunud ning täienenud. Märgatavalt on tõusnud keskdevoni uuri-tuse tase. Ühtlasi on toimunud mõnede üksuste vanuse ümberhindamine. Võrdluseks on kasulik meenutada varasemaid laiemalt tuntud skeeme Baltikumi ning Ida-Euroopa plat-vormi kohta (Сорокин и др., 1981; Ржонсницкая, Куликова, 1990) või ka skeeme kohalikes väljaannetes (Mark-Kurik *et al.*, 1989; Kleesment, 1991).

Alamdevoni noorim — Rēzekne lade on peale mõningaid kõhklusi loetud Emsi, täpsemalt hilisemsi vanuseks (Mark-Kurik, 1991b). Keskdevoni Narva lademe jaotus kolmeks vöök-s on soliidsetl põhjendatud (Клеесмент и др., 1987). Vastavate üksuste eristamisele eel-nes pikemaajaline rahvusvaheline koostöö, mis hõlmas nii Baltikumi kui ka Valgevene põhjaosa (Валюквичюс и др., 1986).

Aruküla lademe kaksikjaotus on asendunud kolmikjaotusega tänu Anne Kleesmendi (1994) detailsele uurimistöole stratigraafilise suunitlusega mineraloogia vallas. Paleontoloogiline andmestik on selle lademe kolmanda alajaotuse — Tarvastu kihtide osas veel puudulik. Ka Burtnieki lademes on nimetatud autor eristanud kolme üksust (vt. Kleesment artiklite ko-gumikus). Kalakooslustest lähtudes võib lademe ülemist osa, Abava kihte, pidada aga kõr-gemat järku üksuseks — lademeks (Курик и др., 1989), kuna regioonidevahelise kor-relatsiooni aspektist on tegemist väga väärtusliku tasemega. Nii on meie ja Šotimaa läbi-lõikes leitud mitmeid väga lähedasi liike just sellel tasemel (Mark-Kurik, 1991a).

Muutunud on kesk- ja ülemdevoni, seega vastavalt ka Givet' ja Frasn'e ladejärgu piir se-oses Rahvusvahelise Stratigraafia Komisjoni Devoni Alamkomisjoni otsusega (vt. Mark-Kurik, 1993). Liivimaa läbilõigetel paikneb see nüüd tõenäoliselt Amata ja Pļaviņase lademe piiril, seega samal tasemel kus enne 1950. aastaid (näiteks Walter Grossi töodes). Nimetatud piir langeb jämedates joontes kokku hilisdevoni karbonaatse sedimentatsiooni algusega.

Elga Mark-Kurik

Eesti devoni stratigraafiline skeem ja paljandite asend
Devonian stratigraphy of Estonia and position of outcrops

LADESTIK SERIES	LADEJÄRK STAGE	LADE REGIONAL STAGE	VÖÖ, KIHID, KIHISTIK SUBSTAGE, BEDS, MEMBER	PALJANDID OUTCROPS
Ülem- devon D ₃	Frasne D ₃ ¹	Salaspilsi D ₃ sl (=Dubniki)		☐ Tiirhanna ☐ Rõuge, Peetri
		Plavinase D ₃ pl	Tšudovo kihid	
			Pskovi kihid	
			Snetnaja Gora kihid	
Kesk- devon D ₂	Givet D ₂ ²	Amata D ₂ am		☐ Vastseliina
		Gauja D ₂ gj	Lode kihistik	☐ Piusa
			Sietipi kihistik	
		Abava D ₂ ab*		☐ Ütsealutse ☐ Essi
	Burtnieki D ₂ br	Koorküla kihistik	☐ Joosu	
		Härma kihistik		
	Eifel D ₂ ¹	Aruküla D ₂ ar	Tarvastu kihid	☐ Suur Taevaskoda
			Kureküla kihid	
			Viljandi kihid	
		Narva D ₂ nr	Kernavé vöö	
			Leivu vöö	
			Vadja vöö	
	Pärnu D ₂ pr	Tamme kihistik	☐ Tamme veski	
Tori kihistik				
Alam- devon D ₁	Ems D ₁ ³	Rézekne D ₁ rz		
	Praha D ₁ ²	lünk		
	Lochov D ₁ ¹	Tilže D ₁ tl		

* järgu suhtes vaieldav ühik